

بند گرگر، قلب تپنده نظام آبی شوشتر

علیمحمد چهارمحالی^۱، محمدرضا بهادری^{۲*}

^۱ کارشناس حفاظت و مرمت پایگاه میراث جهانی سازه های آبی تاریخی شوشتر.

پست الکترونیکی: alim4mahali@yahoo.com

^۲ محمدرضا بهادری - کارشناس ارشد شهرسازی، دانشگاه آزاد اسلامی، واحد شوشتر، گروه شهرسازی، شوشتر، ایران - کارشناس

ارشد پایگاه میراث جهانی سازه های آبی تاریخی شوشتر.

پست الکترونیکی: bahadori.mohammadreza@gmail.com

تلفن:

چکیده

رودخانه کارون که پر آب ترین رودخانه ایران است بعد از عبور از مناطق کوهستانی در اولین جایی که با دشت مواجه می شود شهرستان شوشتر بوده و آب کارون و شاخه های آن شهر را جزیره وار در بر گرفته است. گذشتگان با توجه به شناخت ویژگی های آب و دانش مهار آن، خروش خشمگینانه کارون را به تسخیر خود در آورده و در راستای استفاده های مورد نظر خود از آن بهره ها برده اند. با نگاهی کوتاه به شهر شوشتر و اطراف آن در خواهیم یافت که هر کجا که نیاز انسان حکم کرده، اثری آبی به منظوره بهره کشی از نیروی آب و یا رفع نیازهای اولیه ساکنین در آنجا برپا شده است.

یکی از این آثار بند گرگر است که به نظر می رسد در اثر شکسته شدن پلی که در گذشته در مجاورت آن بوده در دوره های اخیر در همین مکان به صورت فعلی برپا گردیده است. اما این بند و مجاری وابسته به آن باعث گردیده تا یکی از شاه کارهای مهندسی رودخانه در زیر و در پشت سر آن شکل گیرد. این شاهکار که بی شک قلب تپنده نظام آبی تاریخی شهر محسوب می شود مجموعه آسیابها و آبشارهای شوشتر است که بدون هیچ گزافه گوئی حیاتش مرهون بند تاریخی گرگراست. این مقاله سعی بر آن دارد تا به بررسی ویژگی های فنی و ساختاری این بند و مجموعه پشت سر آن یعنی مجموعه آسیابها و آبشارها به پردازد و در خلال مطالب به بررسی های تاریخی و تطبیقی با دیگر بندهای تاریخی شهر شوشتر، برخی اهمیتها و نکات فنی آن را واکاوی نماید.

واژه های کلیدی: شوشتر، بند گرگر، سازه های آبی، آسیابها و آبشارها.